

třebí, k správnému závěru, že šlo o výdělečnou společnost podle § 1175 obč. zák., podle níž jak žalobce, tak Emil L. na společný účet ovoce nakupovali a prodávali a o zisk se rozdělili, při čemž každý z nich byl pokládán za zmocněnce společnosti. Byl tedy každý z nich i oprávněn, přijati pro společnost od zákazníků peníze za ovoce jim prodané. Zaplatila-li za toho stavu věci žalovaná firma ovoce, o něž jde, Emilu L-ovi, třeba nabídku učinil žalobce, zaplatila společnosti a byla tím zbavena své povinnosti z této uzávěrky, třebaže žalobce placení nyní neuznává. Ustanovení § 1008 obč. zák. nepřichází v úvahu, když podle toho, co uvedeno, jak žalobce, tak Emil L. již jako společníci byli zmocněni přijímatí peníze za prodané ovoce. Tvrdí-li dovolání na dolíčení dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s., že ani jediná známka uzávěrky, o níž jde, nenasvědčuje společenskému poměru žalobce s Emilem L-em, přezírá, že nižší soudy k závěru o společenském poměru dospěly právě na základě toho, co této uzávěrce předcházelo a co právem pokládaly v této příčině za rozhodné a důležité. Že společnost se skončila před touto poslední uzávěrkou, nebylo v první stolici tvrzeno, a že žalobce žalovanou firmu žádal, by kupní cenu za ovoce z této uzávěrky nikomu jinému nevyplácela, než jemu samotnému, protože zboží je jeho, jím proplacené, takže kupní cena zaň patří jemu, žalobce v první stolici sice tvrdil, ale podle zjištění nižších soudů neprokázal. Než dovolání nemá pravdu ani v tom, že, i kdyby šlo o výdělečnou společnost podle občanského zákoníka, žalovaná firma mohla Emilu L-ovi s právním účinkem platiti jen polovinu kupní ceny, neboť přezírá, že podle zjištění nižších soudů každý společník byl pokládán za zmocněnce společnosti (§§ 1201 a 863 obč. zák.).

Čís. 8305.

Soudům jest vycházeti z toho, že dvorský dekret ze dne 29. května 1845, čís. 888 sb. z. s. má moc zákona.

Platnost dvorského dekretu ze dne 29. května 1845, čís. 888 sb. z. s. vztahuje se i na případ, kde byly za přímé dědice povolány jen osoby v době úmrtí zůstavitele dosud nezplozené.

(Rozh. ze dne 14. září 1928, Rv I 94/28.)

Zůstavitel ustanovil svým universálním dědicem prvorozeného syna své dcery Lydie, po případě onoho z jejích synů, jenž vykáže nejlepší prospěch na gymnasiu a na universitě. Dcera Lydie byla obmyšlena užítíky celého jmění zůstavitele až do odevzdání pozůstalosti universálnímu dědici, jež mělo nastati po dosažení 35. roku dědicově. V žalobě proti svému nenarozenému potomstvu popírala dcera Lydie platnost tohoto ustanovení ve prospěch nenarozeného potomka jakožto dědice, tvrdíc, že poslední vůle jest neplatná, poněvadž nejde o fideikomisární substituci, ježto dědicem jest osoba dosud ani nepočatá, a dále proto,

že poslední vůle neobsahuje výslovné a určité jmenování dědice, neboť věta, jíž je prvorozený syn dcery zůstavitele Lydie jmenován universálním dědicem zůstavitele, jest protismyslná, ježto její druhá polovina vyvrací prvou. Navrhla proto, by bylo uznáno právem, že dědická práva, jež si z poslední vůle osobuje nenarozené potomstvo nezletilé Lydie, nejsou po právu a se neuznávají a, že jest toto nenarozené potomstvo povinno uznati výlučné dědické právo ze zákona příslušející žalobkyni. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: V tomto sporu jest rozhodnouti předem o tom, zda jest vůbec přípustno, by byla dědicem jmenována osoba dosud nepočatá, a dále o tom, zda takovéto jmenování dědice v poslední vůli ze dne 27. prosince 1913 tu skutečně jest, či zda toto ustanovení poslední vůle jest tak nejasné a neurčité, že v sobě vůbec neobsahuje jmenování dědice. Pokud jde o otázku prvou, vychází soud z těchto právních úvah: Podle § 538 obč. zák. může dědit zpravidla každý, kdo může nabýti jmění. Jest tedy nutno, by ten, komu má býti deferováno, v okamžiku delace byl již na živu aspoň jako plod v lůně mateřském, neboť podle § 22 obč. zák. děti ještě nenarozené těší se ochraně zákonné od doby, kdy byly počaty. Tato zásada občanského zákoníka byla však změněna dvorním dekretem ze dne 29. května 1854, čís. 888 sb. z. s., podle kterého mohou také osoby, které v době delace nejsou ani počaty, závětí platně býti povolány k posloupnosti, a hledí se v tomto případě k věci tak, jako by tu bylo povolání k posloupnosti dědické, doložené odkládací výminkou. Mýlí se tedy žalobce, tvrdě, že nenarozené potomstvo mohlo by nárok na dědictví uplatňovati jen podle ustanovení § 608—612 obč. zák. Nenarozené potomstvo uplatňuje je jako dědic na základě citovaného zákona, uvedeného dvorního dekretu, který tu má platnost. Tomuto názoru nepřičí se výnos c. k. ministerstva spravedlnosti ze dne 27. prosince 1907, čís. 30.996 (Věstník c. k. min. R XXIV čís. 1), který se tohoto případu vůbec netýká — a otázku, zda nenarozené potomstvo může býti ustanoveno dědicem, neřeší. Dospěl proto soud k názoru, že ustanovení dědicem nenarozeného a nepočatého ještě potomstva jest ustanovením platným a nečiní ještě závěť neplatnou. Pokud jde o druhou otázku, zda v poslední vůli zůstavitelově ustanovení dědicem obsahuje určité jmenování dědice, či zda jest protismyslné, ježto její druhá polovice vyvrací prvou, soud přikloňuje se v celém obsahu k vývodům strany žalované a nevidí v dotyčné části poslední vůle takový projev, který by neobsahoval to, co ustanovení § 565, 564 obč. zák. žádá na zůstaviteli. Žalující ani netvrdí, že zůstavitel snad při projevu poslední vůle byl nepřičetným, neboť uznala poslední vůli za formálně bezvadnou. Jde tedy pouze o to, zda projev tento jest aspoň tak určitým, by se podle něho dala určití osoba, kterou zůstavitel obmýšlel a takto zjistiti vůle zůstavitele. Sporný odstavec poslední vůle zní takto: »Mým universálním dědicem bude prvorozený syn mé dcery Lydie, jest-li však jiný ze synů téže by měl lepší známky než prvý ve školách, na gymnasiu a na universitě by skládal zkoušky s vyznamenáním, bude on mým dědicem universálním a bude moci po dosažení 35. roku mým jménem naklá-

dati jak mu bude libo.« Tato věta jest skutečně nesrozumitelnou, ale zdá se, že jest pouze neúplnou, že měla po slově »universálním« následovati věta »nýbrž onen druhý syn, který vykázal lepší prospěch na školách, gymnasiu a na universitě, nebo že na místo slov: »nebude on mým dědicem universálním« má býti »bude on mým dědicem universálním«. Jedna věc jest však jista, že zůstavitel jmenoval dědicem jednoho ze synů své dcery Lydie. Který z těchto synů to má býti, bude se musiti určití případně svého času, až k tomuto případu dojde. Tato otázka není ovšem otázkou tohoto sporu, nýbrž snad sporu následujícího, ale dědické povolání v závěti přes to jest jasné a jenom doložené odkládací výminkou, která bude snad předmětem dalšího sporu, ku kterému ovšem dojíti nemusí, když nenarodí se dceři zůstavitelově Lydii vůbec žádný syn, aneb jenom jeden syn. Z těchto důvodů dospěl soud k rozhodnutí, že dědická práva, jež z poslední vůle ze dne 27. prosince 1913 osobuje si nenarozené potomstvo nezletilé Lydie, jsou po právu a proto žalobní nárok zamítl. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení věci spatřuje odvolatelka především v tom, že prvý soudce zamítl žalobu, odvolávaje se na ustanovení dvorního dekretu ze dne 29. května 1845, čís. 888 sb. z. s., jehož platnost odvolatelka popírá. S tímto názorem stěžovatelky nelze však souhlasiti. Citovaný dvorský dekret, který byl řádně ve sbírce soudních zákonů vyhlášen, má zákonnou platnost a správně ho tudíž prvý soudce při rozhodování případu tohoto též použil (vide též dvorský dekret ze dne 29. prosince 1785, čís. 509 sb. z. s. a dvor. dekret ze dne 20. listopadu 1818, čís. 1519 sb. z. s.). Pokud odvolatelka spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že ustanovení citovaného dvorského dekretu použil prvý soudce v tomto případě neprávem, ježto citovaný dekret chtěl stanoviti výjimku jen v těch případech, kde zůstavitel ustanovil za dědice osoby již existující vedle osob v době jeho smrti ještě nepočatých, neb že by dekret ten měl na mysli výlučně jen děti v době smrti zůstavitele ještě nepočaté, nelze ani tu přiznati odvolání oprávnění. Pro tento výklad nemá odvolatelka opory ani v citovaném dekretu ani v jiném zákonném ustanovení. Právě tímto dekretem jest stanovena výminka z ustanovení §§ 538 a 22 obč. zák. o dědické způsobilosti. Citovaný dekret stanoví výslovně a určitě, že poslední pořízení, jimiž je bezprostředně pamatováno dědictvím neb odkazem na osoby, které nejsou ještě v době zůstavitelovy smrti narozeny a také se podle zákona nepokládají za narozené, pro případ, že přijdou na svět, jsou jen potud platna, pokud byl by se mohl zůstavitel postarati o povolané potomky podle ustanovení § 612 obč. zák. svěrenským náhradnictvím, zřízeným v jejich prospěch v sestupné řadě. Není pochybnosti o tom, že nenarozené potomstvo jediné dcery zůstavitelovy jest ve smyslu ustanovení § 612 obč. zák. pokládati za osoby, o něž by se zůstavitel svěrenským náhradnictvím v jejich prospěch v sestupné řadě zřízeným mohl postarati. Proto také povolal-li osoby ty posledním pořízením k dědictví přímo, jest povolání to ve smyslu citovaného dvorského dekretu platné. Dekret ten nečiní ani zmínky o tom, že k platnosti posledního pořízení jest třeba, by osoby

ty ustanoveny byly za dědice vedle osob již existujících, aniž lze z něho vyvozovati, že má na mysli jen děti v době smrti zůstavitele ani nepočeté. Ustanovení druhé věty citovaného dekretu, na něž se odvolatelka jako na oporu pro svůj právní názor odvolává, jest též zcela jasné, neboť stanoví: »Až do narození ustanoveného dědice nebo odkazovníka náleží prozatímní držba a užívání odkázaného jmění, pokud zůstavitel o tom neučinil jiného opatření těm, kdož na to mají nárok v případě, že pořízení nelze provésti následkem nezrození povolané osoby (§ 7 obč. zák.).« Ustanovení to nemá na mysli nic jiného, než stanovití právní poměr mezi dědicem neb odkazovníkem toliko pro případ jeho zrození obmyšleným a jeho případným nástupcem povolaným pro případ, že by k splnění zmíněné podmínky nedošlo. Plyne to i z poslední věty citovaného dvor. dekretu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod podle § 503 čís. 4 c. ř. s., leč neprávem. Pokud dovolatelka, provádějíc tento důvod, znovu popírá platnost dvorního dekretu ze dne 29. května 1845, čís. 888 sb. z. s., o něž především se napadené rozhodnutí opírá, neshledává nejvyšší soud vhodným doličovati zákonnou platnost tohoto dvorního dekretu výkladem o historickém vývoji práva z dob, kdy dekret ten byl vydán. V souzeném případě jde o zákonnou normu z dob absolutistického státu, ve které zákonodárná moc příslušela výhradně jen panovníku bez dalších výhrad, zejména bez výhrady kontrasignace ústavním činitelem; z této příčiny jest nemístná námitka dovolatelky, že citovaný dvorní dekret jest neplatný pro nedostatek takové kontrasignace. Podle pravidla, které jest obsaženo v dvorním dekretu ze dne 29. prosince 1785, čís. 509 sb. z. s. a znovu vytčeno v dvorním dekretu ze dne 26. listopadu 1808, čís. 1519 sb. z. s., požívaly a požívají dvorní dekrety obecné závaznosti zákonného ustanovení, byly-li vyhlášeny v tehdejší sbírce zákonů a za tohoto předpokladu uznávala teorie i praxe dvorní dekrety za obecně platnou zákonnou normu. Podle § 102 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n. přísluší soudu právo k vůli řešení právních otázek zkoumati jen platnost nařízení a ježto podle čl. 2 zákona ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. byly při zřízení československého státu v platnosti zachovány veškeré zemské a říšské zákony, k nimž počítati jest zajisté i dvorní dekrety v dřívější době vydané a moci zákona později nezbavené, jest soudům bez dalšího přezkoumávání vycházeti z toho, že citovaný dvorní dekret požívá nadále moci zákona, a s tím jest se uspokojiti i dovolatelce. Nesprávnou jest další námitka, že platnost citovaného dvorního dekretu obmezena jest jen na případy, kde vedle dědiců žijících jsou jmenovány též osoby dosud nenarozené, pokud se týče dosud ještě nezplozené, neboť v doslovu dvorního dekretu nemá tento výklad nižádné opory a z právního exposé (návrhu) tehdejšího referenta

dvorské komise ve věcech justičních zákonů ze dne 23. listopadu 1844 (otištěného ve slavnostním spise vydaném k výročí obecného zákona občanského v roce 1911, díl II., str. 733) jasně vysvětluje, že tento dvorní dekret byl míněn, usnesen, na to vydán a vyhlášen právě se zřetelem na případy, ve kterých za přímé dědice byly povolány osoby, v době úmrtí zůstavitele dosud nezplozené, v úvaze, že proti platnosti takového pořízení není právních pochybností pro to, že pořízení takové rovná se v podstatě ustanovení fideikomisární substituce, podle které mají tyto osoby, narodí-li se po smrti zůstavitele, vstoupiti v dědictví, kdežto až do doby, než tato podmínka nastane, náležeti má držba a užitky ze zděděného jmění oněm osobám, které v nedostatku jiného testamentárního pořízení jsou k tomu oprávněny podle zákonné dědické posloupnosti.

Čís. 8306.

Společnost s r. o. (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.).

**Zánik hlavního cizozemského závodu společnosti s r. o. nemá v zá-
pětí úplný zánik tuzemského závodu. Jeho zrušení podle § 113 zák. jest
jen jeho likvidací.**

(Rozh. ze dne 15. září 1928, R I 533/28.)

Žalobě proti těžařské společnosti s r. o. v likvidaci v Kounově v Čechách procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji, vyčkáje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Proti žalobnímu nároku namítá žalovaná strana především, že žalované společnosti s ručením obmezeným již není, protože po provedené likvidaci bylo usnesením valné hromady přivoděno její zrušení a její firma byla v obchodním rejstříku obchodního soudu ve Vídni, jakožto u soudu hlavního závodu vymazána. Prvý soud této námitce nepřikládá význam, vycházeje z právního názoru, že tím, že firma »Mittelböhmische Steinkohlenwerke G. m. b. H. mit dem Sitze der Hauptniederlassung in Wien, der Zweigniederlassung in Kaunowa« byla zapsána, je na straně žalované pasivní legitimace k žalobě. Soud odvolací s tímto právním názorem nesouhlasí. Vedlejší závod jest příslušenstvím hlavního závodu, sdílí osudy hlavního závodu, není právním podmětem, tím méně způsobilý ku sporu jako závod hlavní. Nelze jej tudíž žalovati a nemůže býti žalován. Žalobou, o níž tu jde, jest tedy žalován majitel vedlejšího závodu pod firmou tohoto vedlejšího závodu. To je bez dalšího přípustné, jde-li o spory z provozování vedlejšího závodu. Žalovaná je tudíž společnost pod firmou svého vedlejšího závodu. Přípustná jest žaloba proti ní pod uvedenou firmou samozřejmě jen pod tou podmínkou, že dosud trvá. Byla-li, jak tvrdí žalovaná, po ukončení likvidace firma v rejstříku hlavního závodu ohlášena k výmazu, nemůže společnost s ručením obmezeným jako taková býti žalována ani pod firmou hlavního ani vedlejšího závodu. § 93 zá-